

Utkast

Lagt ut på høring 23.03.2022

Plan for kultur-, idrett- og fysisk aktivitet 2022-2031

Vedtatt i kommunestyret dato : xx xx xxxx

Innspill sendes postmottak@tinn.kommune.no

Merk: høringsinnspill for kommunedelplan for kultur, idrett og fysisk aktivitet»

Forord

Tilbud av aktiviteter innen kultur, idrett og fysisk aktivitet trekkes fram som viktig for folks helse og trivsel. God tilgang på tilrettelagte arenaer og opplevelser for kultur og fysisk aktivitet bidrar til dialog, refleksjon, fellesskap, opplevelser og læring og virker sosialt utjevnende. Kultur og fysisk aktivitet påvirker mennesker positivt i et folkehelseperspektiv og skal være tilgjengelig for alle. Et rikt og mangfoldig kulturliv kjennetegner et velfungerende samfunn som skaper attraksjoner og bolyst.

I tråd med lokale føringer har Tinn kommune valgt å samle tidligere kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet og kulturplan i en felles ny plan. Plan for kultur, idrett og fysisk aktivitet er en kommunedelplan som tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel og planstrategi.

Denne planen bygger på Tinn kommunes overordnede visjon

«Vi gjør det umulige mulig»

og har kultur, idrett og fysisk aktivitet for alle som et overordnet mål.

Det er avgjørende at kultur- og fritidssektoren klarer å være relevant for alle deler av befolkningen, de ulike fellesskapene, og at kulturen representerer innbyggerne. Idrett inngår i det utvidede kulturbegrepet. Fysisk aktivitet brukes som fellesnevner mellom den ikke-konkurransепregede idretten og friluftslivet.

Kultur er sentrale byggesteiner i samfunnsutviklingen og utgjør en forskjell for folk gjennom kreativ samhandling, sosiale møteplasser, identitet, inkludering – der mennesker i alle aldre og gjennom hele livet får delta, skape og oppleve alt det kunst og kulturlivet byr på. Kulturen er selve grunnmuren i samfunnet. Å delta på eller overvære kultur- og idrettsaktiviteter gir også en mening i seg selv.

Med Rjukan-Notodden Industriarv på UNESCOs verdensarvliste har Tinn kommune tatt et stort ansvar, og dette medfører ekstra oppmerksomhet på Tinn når det gjelder satsing på kultur i kommunen. Dette skriver Riksantikvaren om verdensarv: *«Verdensarvstatus gir et ekstra kvalitetsstempel og en eksklusiv internasjonal status, og Norge har forpliktet seg til å forvalte og ivareta disse områdene etter beste praksis. En plass på listen betyr at det må foretas verdivalg for areal- og ressursbruk, også i fremtiden. Det er viktig å ikke ødelegge natur- og kulturarvverdiene, og det er krav om en forvaltningsplan som tydelig viser hvordan verdensarven skal ivaretas».*

Tinn kommune har et rikt kulturliv og en omfattende kulturarv å ta vare på. Derfor er det vedtatt i «Planstrategi 2021-2024» å utarbeide en *Kulturminneplan/Kulturmiljøplan* som skal gi en oversikt over og beskrive forvaltning av lokale kulturminner og kulturarv. Derfor omfatter ikke denne planen en oversikt over kulturminner og kulturarv. «Vestfold og Telemark – der mennesker møtes. *Kulturstrategi 2021-2024*» er fylkets nye kulturstrategi og har stedsutvikling, inkludering, kunnskap, aktivitet, arenaer og internasjonalisering som hovedtemaer. Tinn kommunes plan samsvarer med fylkets plan der det er relevant.

I planprosessen har Tinns innbyggere, lag og organisasjoner, politikere og kommunens administrasjon vært involvert og invitert til å gi innspill og uttalelser gjennom formelle høringer og åpne invitasjoner. Den ferdige planen er delt inn i en hoveddel og en handlingsdel. Handlingsdelen beskriver konkrete forslag til tiltak på hvordan mål og delmål i planen kan nås. Innholdet i handlingsdelen gir grunnlag for kommunens prioriteringer av ressurser, samt planleggings- og samarbeidsoppgaver.

Anne Tove Sandal Teigenes
Kommunedirektør

Bent Frode Bystrøm
Utvalg for oppvekst, inkludering og kultur

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	4
1.1	Planens formål	4
1.2	Planprosessen	5
1.3	Visjon og mål	5
1.4	Føringer for planarbeidet	6
2	Hoveddel - Tema	7
2.1	KULTURKOMMUNEN TINN	7
2.1.1	Organisering av kulturarbeidet	9
2.2	FRIVILLIGHETEN	10
2.2.1	Rjukan Frivilligsentral	10
2.3	KULTUR, IDRETT OG FYSISK AKTIVITET FOR ALLE	10
2.3.1	Folkehelse	11
2.3.2	Inkludering og mangfold	11
2.3.3	Universell utforming	11
2.3.4	Et aldersvennlig samfunn	11
2.4	BARN OG UNGE	12
2.4.1	Tinn Kulturskole	13
2.4.2	Fritidsklubbene	13
2.4.3	Grunnskole og barnehage	13
2.5	IDRETT OG FYSISK AKTIVITET	14
2.6	ANLEGG FOR IDRETT OG FYSISK AKTIVITET	15
2.6.1	Idrettsanlegg	15
2.6.2	Andre anlegg for fysisk aktivitet	17
2.6.3	Områder for friluftsliv	18
2.6.4	Nærmiljøanlegg	19
2.6.5	Status tippemidler	19
2.7	KULTURARENAER OG MØTEPLASSER	20
2.7.1	Rjukanhuset med Rjukan kino	21
2.7.2	Andre kommunale kulturarenaer og møteplasser	21
2.7.3	Andre kulturarenaer og møteplasser	21
2.8	KULTURMINNER OG KULTURMILJØ – VERDENSARV OG MUSEUM	22
2.8.1	Folkekulturen	22
2.8.2	Rjukan-Notodden Industriarv	22
2.8.3	Immateriell kulturarv	23
2.8.4	Norsk Industriarbeidermuseum	23
2.8.5	Tinn Museum	23
2.8.6	Historielag	23
2.9	LITTERATUR	24
2.9.1	Rjukan Bibliotek	24
2.10	MUSIKK OG SCENEKUNST	25
2.11	VISUELL KUNST	26
2.11.1	Gallerier og utstillinger	26
2.11.2	Tinn kommunes kunstsamling	26
2.11.3	Skulpturer og minnesmerker	26
2.11.4	Solspeilet	27
2.12	KULTURNÆRINGEN	28
2.13	ARRANGEMENTSKOMMUNEN TINN	28

1 Innledning

1.1 Planens formål

Kommunedelplan for kultur, idrett og fysisk aktivitet skal

- være et styringsdokument for hvordan Tinn kommune skal levere tjenester knyttet til kultur, idrett og fysisk aktivitet.
- påvirke avgjørelser i daglig forvaltning i samsvar med de langsiktige retningslinjer for samfunns-, kultur- og idrettsutvikling i kommunen
- beskrive Tinn kommunes rolle som utviklingsaktør og tilrettelegger for samarbeidspartnere i organisasjoner og foreninger.
- gi grunnlag for en faglig og langsiktig planlegging på områdene kultur, idrett og fysisk aktivitet.
- beskrive hvordan kultur og fysisk aktivitet kan bidra til å skape gode lokalsamfunn gjennom deltakelse, medvirkning, utøvelse og opplevelse av kunst, kultur, idrett og friluftsliv i hele kommunen.

Målgruppen for planen er kommunens politikere og ansatte, lokale lag og foreninger, enkeltpersoner, samt andre lokale, regionale og nasjonale aktører.

Planen omfatter **det utvidede kulturbegrepet**. Med dette menes alle fagområdene som enhet for kultur arbeider med: allmennkultur, bibliotek, friluftsliv, idrett, fysisk aktivitet, frivillighet, kulturarv, kulturskole, kunst, møteplasser, folkehelse, mangfold og inkludering. **Fysisk aktivitet** brukes som fellesnevner for den ikke-konkurranspregede idretten og friluftslivet. Ved bruk av begrepet kultur i plandokumentet mens hele det utvidede kulturbegrepet.

En kommunedelplan skal være en tematisk plan innenfor samfunnsplanlegging. Den er ikke juridisk bindende når det gjelder disponering av arealer. De arealvurderingene som gjøres i planen må derfor tas inn i kommuneplanens arealdel eller reguleringsplaner for å få rettsvirkning. Kommunedelplanen vil imidlertid legge føringer for fremtidig planlegging. Den er heller ikke bindende i forhold til økonomi. Det er til enhver tid gjeldende budsjett og økonomiplan for Tinn kommune som er førende for hva som kan planlegges og gjennomføres.

1.2 Planprosessen

Plan for kultur, idrett og fysisk aktivitet er en revidering og sammenslåing av eksisterende «Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet 2013-2017» og «Kulturplan 2009-2013». Målet er å få en helhetlig politikk på områdene kultur, idrett og fysisk aktivitet.

Arbeidet med planen har pågått fra juni 2021 fram til vedtak i Tinn kommunestyre 15. juni 2022. Planen har status som kommunedelplan, og det ble i henhold til Plan- og bygningsloven utarbeidet planprogram som ble lagt ut på høring. Høringsinnspill ble vurdert og tatt inn i planprogrammet som ble endelig vedtatt i september 2021.

Medvirkning har blitt sikret gjennom en administrativ styringsgruppe, arbeidsgruppe, referansegruppe, møter og høringer. Det har blitt gjennomført to høringer; en høring av planprogram og en høring av selve kommunedelplanen. Disse er blitt annonsert i Rjukan Arbeiderblad, på Tinn kommunes hjemmeside, samt sendt direkte til berørte parter. I tillegg har det vært invitert til å gi innspill gjennom møter i Atrå samfunnshus 8.11.21 og i Rjukanhuset 9.11.21, digitalt spørreskjema, samt skriftlig til Tinn kommune.

Prosjektgruppen som har bestått av kultursjef Marit Kvitne og innleid prosjektleder Karin Rø, har hatt ansvar for å sikre samarbeid med og medvirkning fra arbeidsgrupper og referansegrupper. Alle innspill er vurdert og innhold i planen er resultatet av stor grad av medvirkning.

1.3 Visjon og mål

Planen inngår i kommunens sammenhengende planverk og bygger på Tinn kommuneplan samfunnsdel 2018-2029 som har følgende visjon:

«Vi gjør det umulige mulig»

Følgende hovedmål og strategier fra kommuneplanen har vært førende ved utarbeidelse av planen:

- Tinn kommune skal ha aktive lokalsamfunn som en forutsetning for god folkehelse og samfunnsdeltakelse
- Tinn skal være et inkluderende, flerkulturelt og mangfoldig samfunn. Dette mangfoldet skal gjenspeiles i hele kommunen.
- Det skal legges universelt til rette for et aktivt kultur-, idretts-, og friluftsliv.
- Fritidsaktiviteter for barn og unge skal prioriteres

Overordnet mål for planen: **Kultur, idrett og fysisk aktivitet for alle**

- sikre et mangfold av kulturtilbud til hele befolkningen gjennom hele livsløpet og i hele kommunen.

Hovedmål

- Tinn kommune skal gjennom satsing på kultur bidra til at innbyggere og besøkende opplever Tinn som en kommune med mange og varierte tilbud.
- Tinn kommune skal bidra og legge til rette for en stor grad av frivillighet og et aktivt lag- og organisasjonsarbeid.
- Tinn kommune skal bidra og legge til rette for et variert og rikt kulturtilbud som når alle innbyggere og besøkende.
- Tinn kommune skal bidra og legge til rette for at barn og unge skal ha trygge gode oppvekst vilkår og et kulturtilbud som favner bredt.
- Tinn kommune skal bidra og legge til rette for et variert tilbud innen idrett og friluftsliv som utfordrer, engasjerer og derigjennom bidrar til trivsel og god folkehelse.
- Tinn kommune skal bidra og legge til rette for godt vedlikeholdte og lett tilgjengelige anlegg tilpasset behovet for idrett og fysisk aktivitet
- Tinn kommune skal bidra og legge til rette for biblioteket skal være en møteplass som formidler kunnskap og leseglede for alle

- Tinn kommune skal bidra og legge til rette for gode kulturarenaer for øving, produksjon og framsyning av aktivitet.
- Tinn kommune skal bidra og legge til rette for sikring av materiell- og immateriell kulturarv for kunnskap og utvikling av samfunnet.
- Tinn kommune skal bidra å legge til rette for at tilbud innen musikk og scenekunst opprettholdes og utvikles
- Tinn kommune skal bidra og legge til rette for at flest mulig får tilgang til å oppleve visuell kunst
- Tinn kommune skal bidra og legge til rette for at det blir et mer attraktivt å etablere virksomhet innen kunst og kultur i kommunen
- Tinn kommune skal gjennom tilrettelegging og satsing på kultur bidra til at kommunen er en attraktiv arrangementskommune, både for deltakere og for arrangører

1.4 Føringer for planarbeidet

Til grunn for planarbeidet ligger plan- og bygningsloven. Lover og forskrifter på kultur og idrettsfeltet, nasjonale- regionale og lokale strategier og føringer som er aktuelle for planarbeidet:

Nasjonalt

- St. melding nr. 8 – Kulturpolitikk for framtida
- St. melding nr. 14 – Idrettslivet i endring
- St. melding nr. 26 – Den norske idrettsmodellen
- St. melding nr. 18 – Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet
- Lov om folkehelsearbeid (folkehelselova)
- Nasjonal Kulturlov 2007 (kommer en ny)
- Lov om folkebibliotek (1985 og 2013)
- Lov om kulturskole (opplæringslova § 13-6)
- St. melding 18 - Barn og ungdomskulturmelding
- Rammeplan for kulturskolen
- Barnevernloven (1992 og 2022)

I publikasjonen «Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet» fra Kulturdepartementet står det i kapittel. 6.1.1 Kommunal plan: «For ordinære anlegg er det en forutsetning at tiltaket det søkes om tilskudd til inngår i en vedtatt kommunal plan».

Regionalt

- Strategi for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2016-2020 Telemark
- Kulturstrategi (2021-2024) Vestfold og Telemark – der mennesker møtes
- Forvaltningsplan for Industrieren Rjukan-Notodden

Lokalt

- Tinn kommuneplan samfunnsdel 2017-2029
- Strategi for frivillighet (2020-2023)
- Folkehelseplan for Tinn kommune (2015-2025) med oversiktsdokument 2019
- Helhetlig integreringsplan (2018-2021) revideres 2022
- Strategisk Næringsplan 2019-2029
- Reiselivsstrategi 2019-2029
- Sti- og løypeplan 2004-

Det er til enhver tid gjeldende Budsjett og økonomiplan for Tinn kommune som er førende for hva som kan planlegges og gjennomføres.

Gjennom gjeldende strategi for Kongsbergregionen har kommunestyret i Tinn vært med på å vedta at 7 av FNs bærekraftsmål som skal fungere som et rammeverk og være retningsgivende for utviklingen i regionen.

2 Hoveddel - Tema

2.1 KULTURKOMMUNEN TINN

Tinn kommune har mange muligheter knyttet til kultur, idrett, friluftsliv og annen fysisk aktivitet. Som verdensarvkommune har Tinn et spesielt ansvar for å ta vare på industriarven, men også vår eldre historie og brede kultur innen både musikk, dans, håndverk, håndarbeid og immateriell kulturarv.

Tinn kommune har gjennom årene bidratt med mye ressurser til kulturområdet, både med egen innsats, men også gjennom tilskudd til lag, foreninger og arrangement. En stadig strammere økonomi har ført til store nedskjæringer på kulturbudsjettet de siste årene. Dette har medført kutt i både stillinger og tilskuddsmidler. Siden kulturområdet i liten grad er en lovpålagt oppgave, har området vært utsatt for reduksjoner. Enger-utvalget definerte i Kulturutredningen (2014) den kulturelle grunnmuren til å være folkebibliotekene, kulturskolene og fritidsklubbene. For å bygge et godt og sterkt kulturliv lokalt med satsing på barn og unge, mangfold og inkludering, må finansieringen av den kulturelle grunnmuren løftes og være forutsigbar i årene som kommer.

Samtidig pekes det fra mange hold at kulturen har en viktig rolle for folkehelse, trivsel og attraktivitet. For å oppnå best mulig tilbud er det viktig å se alle ressurser under ett, både internt i kommunen, med lag og foreninger og med enkeltpersoner. Utvikling av tilbud i en samskaping-prosess pekes på som løsning for velferdssamfunnet. Kulturen bidrar til å skape både levende lokalsamfunn og et godt liv for den enkelte.

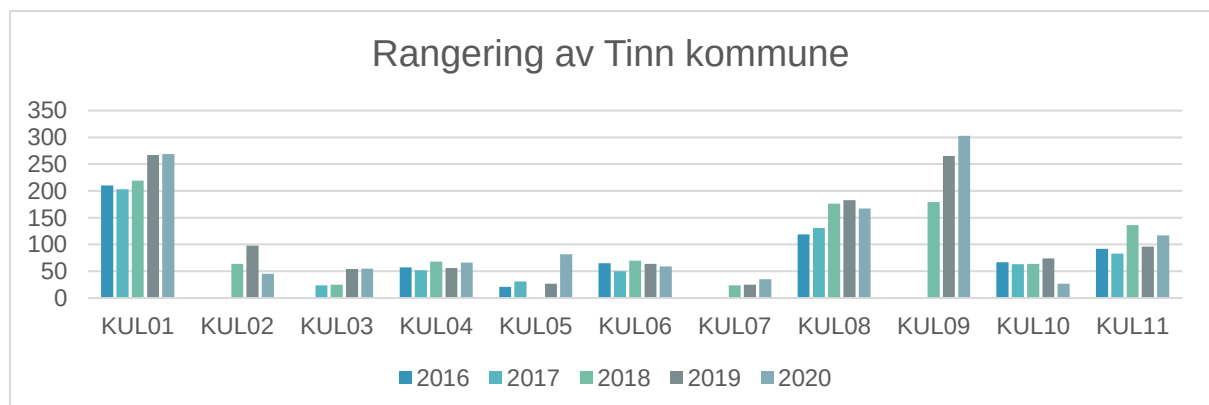
I Hurdalsplattformen varsler regjeringen et «nytt kulturløft som skal komme hele landet til gode, og særlig satse på den lokale og regionale kulturen. Folk skal ha tilgang til kunst og kultur, uavhengig av hvem de er, og hvor de bor». Tinn kommunes kulturpolitikk vil derfor støtte opp under et åpent, inkluderende og mangfoldig kulturliv i hele kommunen og legge til rette for et kontinuerlig samspill mellom den profesjonelle og den frivillige kulturen.

Tinn kommune kom på 46. plass på Kommunebarometeret for 2021 når det gjelder kultur. Tallene er basert på KOSTRA-tall og tall innhentet av Telemarksforskning til Kulturindeksen, hvor Tinn ligger på 84. plass for 2020. På neste side vises to grafer. Den ene viser utvikling i plassering for 11 ulike nøkkeltall for kultur. Den andre er basert på karakter fra 1 til 6 pr nøkkeltall. Begge grafene viser utvikling de fra 2016 til 2020.

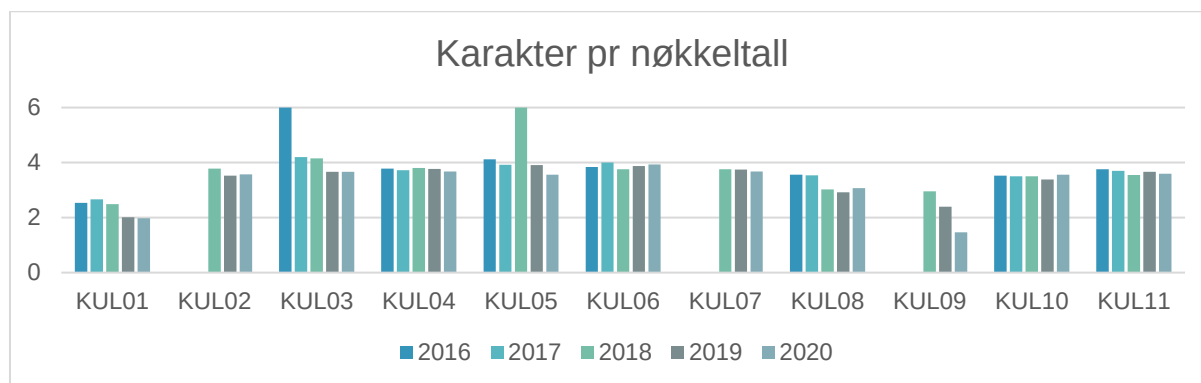
Rangering er hvilken plass en gitt kommune har i en liste sortert etter poengsum. Kommunene blir rangert innenfor hvert enkelt nøkkeltall, hver sektor og totalt. **Nøkkeltall** er beregnet med utgangspunkt i statistiske data fra en eller flere kilder som KOSTRA-tall og tall innhentet av Telemarksforskning til Kulturindeksen.

De tre tyngste nøkkeltallene i kultursektoren er netto driftsutgifter til aktivitetstilbud for barn og unge, netto driftsutgifter til idrett og idrettsanlegg per innbygger og antall ansatte kulturarbeidere i kommunen. Til sammen har disse tre nøkkeltallene en vekt på 45 prosent av sektoren.

Beskrivelse nøkkeltall
KUL01 Besøk i folkebibliotek per innbygger
KUL02 Andel av voksne som er aktive lånerne på biblioteket (fra Norsk Kulturindeks, Telemarksforskning hentet tall fra 2019)
KUL03 Utlån per innbygger
KUL04 Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud for barn og unge
KUL05 Netto driftsutgifter til idrett og idrettsanlegg per innbygger
KUL06 Kinobesøk per innbygger
KUL07 Ansatte kulturarbeidere i kommunen - privat og offentlig (fra Norsk Kulturindeks, Telemarksforskning, per 1000 innbygger – hentet tall fra 2019)
KUL08 Andel av elevene som går på kommunens musikk- og kulturskole
KUL09 Antall timer i kulturskolen, per elev (fra Norsk Kulturindeks, Telemarksforskning hentet tall fra 2019)
KUL10 Kommunale fritidssentre, årlige besøk per 1000 innbyggere 6-20 år
KUL11 Andel av kulturutgiftene som er overført til frivillige

Rangering mellom de 356 kommunene i Norge. Lavt tall = høy rangering

5% av kommunene får tildelt toppkarakter 6. Snitt er 3,5.

Norsk Idrettsindeks: <https://idrettsindeks.no/> viser idrettsaktivitetsandel i norske kommuner inndelt i barn (6-12 år), ungdom, voksne og alle. Siden en person kan være aktiv i flere idretter kan aktivitetsandelen være høyere enn 100 %. Tallene baserer seg på registrert medlemsstatistikk fra Norsk idrettsforbund.

Tabell for Tinn kommune:

Aldersgruppe	Medlemmer	Andel	Rangering
Barn	535	123,27%	101
Ungdom	454	91,72%	56
Voksne	1137	20,08	55
Alle	2126	38,92	65

2.1.1 Organisering av kulturarbeidet

Enhet for kultur har det overordnede ansvaret for Tinn kommunes arbeid med kultur. Dette omfatter bibliotek, kulturskole, frivilligsentral, kino og Rjukanhuset, samt barne- og ungdomsarbeid.

Verdensarvkoordinator i Tinn har en sentral rolle i kulturarbeidet og rapporterer direkte til kommunedirektør.

De fleste **andre enheter i kommunen** er også involvert i kulturenhetens arbeid som helse og omsorg (folkehelse og eldre), oppvekst og inkludering, samt planavdeling og teknisk enhet. Kommunens næringsapparat gjennom både Rjukan Næringsutvikling og visitRjukan er også berørt av arbeid knyttet til kultur.

Tinn idrettsråd er idrettslagenes overordnede organ og fungerer som et bindeledd mellom idrettslag, kommunen og fylkeskommunen.

HOVEDMÅL:

Tinn kommune skal gjennom satsing på kultur bidra til at innbyggere og besøkende opplever Tinn som en kommune med mange og varierte tilbud

DELMÅL

2.1.1 Sikre en organisering og tilpasning av ressurser i henhold til ambisjonsnivå

2.1.2 Bidra til at Tinn oppnår bedre plassering på kommunebarometeret og Kulturindeksen

2.2 FRIVILLIGHETEN

Tinn kommune har mange lag og foreninger, og deres aktiviteter bidrar til et bredt tilbud for kommunens innbyggere. Det gir meningsfulle opplevelser, og bidrar til å ta vare på kulturen vår. Innsatsen fra lag, foreninger og enkeltpersoner er helt avgjørende for et variert kulturtilbud i kommunen.

Frivilligheten bidrar med stor verdiskapning i Tinn, både gjennom den enkeltes innsats, og ved den aktivitet dette skaper til ulike næringsaktører. Det er derfor viktig at Tinn kommune legger til rette for at organisasjonslivet og den frivillige innsatsen skal opprettholdes og utvikles i årene som kommer

2.2.1 Rjukan Frivilligsentral

«Strategi for frivillighet 2020-2023» er vedtatt av Tinn kommunestyre. Her konkretiseres mål og strategier i arbeidet med frivilligheten, og Frivilligsentralen sitter i førersetet for gjennomføring av strategien. Rjukan Frivilligsentral er et kontaktpunkt og et bindeledd mellom de som frivillig ønsker å yte en ubetalt innsats i nærmiljøet og de som ønsker å ta imot et slikt tilbud. Det er og en viktig møteplass for de frivillige. Frivilligsentralen er et viktig integreringstiltak i kommunen med sine mange aktiviteter. I 2021 finansieres 1 stilling i Frivilligsentralen med 60 % statlige midler og 40% kommunale.

På Foreningsportalen: <https://rjukan.foreningsportal.no/foreninger> finner man en oversikt over alle registrerte lag og foreninger i Tinn kommune.

HOVEDMÅL:
Tinn kommune skal bidra og legge til rette for en stor grad av frivillighet og et aktivt lag- og organisasjonsarbeid
DELMÅL
2.2.1 Yte kommunalt tilskudd til lag og organisasjoner og formidle kunnskap om andre målrettede støtteordninger for frivillige organisasjoner
2.2.2 Ta vare på ildsjeler og frivillige
2.2.3 Sikre god dialog med lag og foreninger
2.2.4 Sikre at Frivilligsentralen forblir en sentral aktør for frivilligheten i kommunen

2.3 KULTUR, IDRETT OG FYSISK AKTIVITET FOR ALLE

Planen har kultur, **idrett og fysisk aktivitet for alle som et overordnet mål.**

Å delta på eller overvære kulturaktiviteter gir en mening i seg selv. Dette beskrives som kulturens **egenverdi**.

I stor grad brukes også kulturen som **virkemiddel** for å oppnå ønsket utvikling i samfunnet, som bedre helse, trivsel og tilhørighet. Det er derfor viktig med godt samspill mellom kulturenheten, andre enheter i kommunen og frivillige aktører for å bruke kulturtilbudet for å oppnå ulike mål. Samspillet spenner fra å sikre tilgang til deltakelse på ordinære aktiviteter til å gi tilpasset tilbud til ulike målgrupper.

Deltakelse på aktiviteter betinger at man har kjennskap til tilbudet, det vil si at informasjon er tilgjengelig og oppdatert. Det må være et interessant tilbud. Og det må oppleves som tilgjengelig for den enkelte. Det være seg at det har en overkommelig pris å delta, og at man har mulighet til å komme seg til arenaen.

2.3.1 Folkehelse

Folkehelsearbeid skal være tverrfaglig og krever samarbeid mellom ulike enheter i kommunen. Folkehelse tiltak er ofte basert på samarbeid og/eller samskaping mellom helse og familietjenester, pleie og omsorg, kultur og oppvekst, teknisk, frivillighet og andre. Folkehelsekoordinator er i dag organisert under helse og familietjenester.

Et mangfoldig og tilgjengelig tilbud av kultur- og fritidsaktiviteter er viktige faktorer som påvirker folkehelsen. Det samme er helsefremmende nærmiljø som turområder og -stier. I Tinn kommune er sosial ulikhet i helse, psykiske utfordringer og lidelser blant barn og unge, samt ensomhet definert som hovedutfordringer innen folkehelse.

I et samfunnsperspektiv vil det ha størst gevinst å sikre barn og unge god folkehelse, og å hindre at dårlige levekår går i arv. **Barn og unge** er derfor vedtatt satsingsområde i folkehelsearbeidet i Tinn. Barn og unge beskrives nærmere i kapittel 2.4.

I et folkehelseperspektiv er det mest å hente på å få *inaktive* mer aktive både innen idrett, kultur og fysisk aktivitet. Aktivitet følger utdanningsnivå. De med lav utdanning er mindre aktive enn de med høy utdanning. Friluftsliv er en av de viktigste aktivitetene for god helse, og undersøkelser viser at 7 av 10 inaktive vil gå tur i sitt nærmiljø i grønne omgivelser for å bli mer aktive.

Den lokale aktiviteten i idrettslag og friluftslivsorganisasjoner skaper daglig mye fysisk aktivitet og er en viktig bidragsyter i folkehelsesammenheng.

2.3.2 Inkludering og mangfold

Regjeringens overordnede mål er at kunst- og kulturlivet, frivilligheten og idretten skal inkludere og være tilgjengelig for alle, uavhengig av for eksempel kjønn, alder, etnisitet, religion, seksuell orientering, funksjonsevne og/eller kulturell, sosial og økonomisk bakgrunn og bosted. Kultur- og likestillingsdepartementet forventer at kommunene bidrar til et langsiktig og systematisk arbeid for å nå et større mangfold av brukere og deltakere, av utøvere og av uttrykk og tilbud.

Kultur er et godt virkemiddel for å skape et inkluderende samfunn. Tinn ønsker nye innbyggere til kommunen, og et godt kulturtilbud som treffer kan bidra til at man finner seg raskere til rette i lokalsamfunnet, enten det er som innvandrere eller tilflytter fra annet sted i Norge eller den vestlige verden.

2.3.3 Universell utforming

Tersklene for å delta og oppleve aktiviteter skal være lave slik at alle som ønsker kan ta del. Hensyn til personer med funksjonsnedsettelse er gjennomgående i planen. **Universell utforming** innebærer at produkter, byggverk, anlegg og uteområder som er i alminnelig bruk, skal utformes på en slik måte at alle mennesker skal kunne bruke dem på en likestilt måte, så langt det er mulig uten spesielle tilpasninger eller hjelpemidler.

2.3.4 Et aldersvennlig samfunn

I tråd med kvalitetsreformen for eldre «Leve hele livet» skal kommunen legge til rette for et aldersvennlig samfunn. Målet er at eldre kan mestre livet lenger og ha en trygg, aktiv og verdig alderdom.

Tinn kommune har gjennom samarbeid med Kongsbergregionen deltatt i utvikling av **Den blå timen** – (Den kulturelle spaserstokken - DKSS). Den Blå timen gir tilbud om forestillinger av høy kvalitet til eldre som bor på institusjon. Det er et uttrykt ønske at utøvere skal komme fra egen region.

HOVEDMÅL:
Tinn kommune skal bidra og legge til rette for et variert og rikt kulturtilbud som når alle innbyggere og besøkende
DELMÅL
2.3.1 Øke kompetanse på bruk av kultur som verktøy i arbeidet med helse, skole og samfunnsutvikling
2.3.2 Bidra til at alle har tilgang til lokale kulturtilbud, uavhengig av sosial bakgrunn
2.3.3 Sikre at kulturtilbudet når nye innbyggere
2.3.4 Bidra til at alle har tilgang til lokale kulturtilbud, uavhengig av funksjonsevne
2.3.5 Bidra til at kultur blir et gjennomgående tilbud til kommunens eldre

2.4 BARN OG UNGE

En barnevennlig og aktiv kulturpolitikk gir grunnlag for gode oppvekstvilkår. Kultur og annen aktivitet i fritida er en verdi i seg selv, og i et velferdssamfunn skal barn og unge bli møtt med varierte fritidstilbud. Når barn og unge trives og har en god oppvekst øker sjansene for at de flytter tilbake og bosetter seg i kommunen.

Ungdata-rapporten 2021 rapporterer om at mangel på fritidsaktiviteter og sosial omgang med jevnaldrende har vært de mest negative konsekvensen av pandemien, ifølge barn og unge selv. Det kommer fram i denne undersøkelsen at ungdom i Tinn deltar mindre i organiserte fritidsaktiviteter enn i landet/fylket ellers. I tillegg er de mindre fysisk aktive og bruker mer tid foran skjermen. Denne planen må ha som mål å gi et reelt løft for barn og unges kultur- og fritidstilbud og arbeidet for å rekruttere ungdom og publikum til kulturaktiviteter.

Kultur har et dannelsesaspekt, der det deltakende, engasjerte og reflekterte mennesket er målet. For å oppnå dette må kulturtilbud gi rom for skapende virksomhet, opplevelser og læring, samt motivere til kritisk tenking. Barn og unge må få øve opp kompetanse både som skapere, utøvere og publikum. I arbeidet med å gi barn og unge forståelse av kulturen og dens betydning har Tinn har en unik ressurs i

verdensarven. Det er et mål om å lage ungdomsutvekslinger for å skape stolthet og kunnskap om egen og andres verdensarvområder, og forståelse for vennskap og kunnskap på tvers av landegrenser. Grunnskolen, SFO og barnehage har ikke kultur alene som kjernevirksomhet, men skolene og barnehagene er likevel kanskje de viktigste kulturarenaene barn har. Utenfor disse arenaene er foreldrenes preferanser, økonomi og geografisk tilhørighet en viktig faktor for barns engasjement i kulturaktiviteter.

Blant ungdom er det nasjonalt et jamt fall i deltakelse i organisert idrett fra 12-13 års alder. Årsakene er komplekse og knyttet til faktorer både i og utenfor idretten; utvikling, interesser og livsløp.

Ungdomsrådet behandler saker som vedgår barn og unge sine interesser Tinn kommune.

Under beskrives aktiviteter rettet mot barn og unge i regi av Tinn kommune.

2.4.1 Tinn Kulturskole

Tinn kulturskole er Telemarks eldste kulturskole, og startet opp som ren kulturskole i 1967. I henhold til nasjonal rammeplan skal Kulturskolen gi opplæring av høy faglig og pedagogisk kvalitet til alle barn og unge som ønsker det. Formålet med opplæringen er å lære, oppleve, skape og formidle kulturelle og kunstneriske uttrykk. Elevene skal være i sentrum og oppleve mestring.

Kulturskolen har hovedbaser på Rjukanhuset og i Atrå, men tilbyr også undervisning i Hovin når det er elever her som ønsker tilbud. Norsk kulturskoleråd har et mål om at 1/3 av elever i grunnskolen skal gå på aktiviteter i kulturskolen. I høstsemesteret 2021 deltok 139 av 530 elever.

Tinn kulturskole har et spesielt ansvar for å ta vare på den rike folkemusikktradisjonen i kommunen.

2.4.2 Fritidsklubbene

Klubben på Rjukan og Hovin Fritidsklubb tilbyr ungdom en rusfri møteplass. Fritidsklubbene arrangerer også en rekke arrangementer og ferieaktiviteter.

Fritidsklubbene legger til rette for den aktiviteten ungdommene ønsker: de som bare vil treffes og sosialisere seg eller de som i tillegg vil finne på noe, utfolde seg, arrangere, spille eller bedrive andre aktiviteter.

I [Foreningsportalen](#) finnes oversikt over alle lag og foreninger. Her finner man også andre fritidsaktiviteter/klubber som drives av ulike foreninger.

2.4.3 Grunnskole og barnehage

Grunnskolene i Tinn kommune legger vekt på skaperglede, engasjement, nysgjerrighet, undring, kritisk tenkning, identitet og mangfold som følge av fagfornyelsen og LK20. Den nye lærerplanen legger til rette for økt kunst- og kulturaktiviteter i skolen. Gjennom dybdelæring og de tverrfaglige temaene bærekraftig utvikling, demokrati og medborgerskap og folkehelse og livsmestring, er disse inngang til hvordan fagfornyelsen legger til rette for kunst- og kulturaktiviteter i grunnskolen.

Opplevelser med kunst og kultur i Tinn kommunes barnehager legger grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid for barn. I barnehagen får alle barn estetiske og kulturelle erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon. Barna støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk, og barnehagen legger til rette for samhörighet og kreativitet ved å bidra til at barna får være sammen om å oppleve og skape kunstneriske og kulturelle uttrykk.

Den Kulturelle Skolesekken (DKS) er et samarbeidsprosjekt mellom kultur- og opplæringssektoren og ble innført i Tinn i 2004 og omfatter både grunnskole og videregående skole.

Tilbudet omfatter et regionalt tilbud som koordineres av fylkeskommunen. Dette består av profesjonelle forestillinger innen scenekunst, musikk, film, litteratur og visuell kunst. I tillegg har kommunene et lokalt program. Det er i Tinn lagt vekt på et fast tilbud – en «kulturell sikringskost» - hvor alle elever i Tinn får de samme opplevelsene, uansett hvilken skole de går på.

DKS i Tinn har hatt særlig fokus på verdensarv, og den unike muligheten barn og unge har til å lære kultur via den verdifulle kulturressursen som verdensarven vår er.

HOVEDMÅL:
Tinn kommune skal bidra og legge til rette for at barn og unge skal ha trygge gode oppvekst vilkår og et kulturtilbud som favner bredt
DELMÅL
2.4.1 Øke deltakelse på organiserte aktiviteter blant barn og unge
2.4.2 Jobbe for at Kulturskolen blir et lokalt ressurscenter og en aktør som samarbeider med både grunnopplæring og kulturlivet i kommunen
2.4.3 Sikre opprettholdelse av fritidsklubbene og «Hjørnet» som rusfrie og trygge møteplasser, inkludert ferie og fritidsaktiviteter, for barn og ungdom, som et supplement og/eller alternativ til organiserte aktiviteter
2.4.4 Sikre at barn og unge i kommunen får god kjennskap til verdensarven og dens betydning

2.5 IDRETT OG FYSISK AKTIVITET

Tinn kommunes oppgaver knyttet til idrett og fysisk aktivitet omfatter i stor grad drift og vedlikehold av anlegg, økonomiske bidrag til lag og foreninger, samt bistand ved spillemiddelsøknader. Kommunen har ulike tilbud på Frisklivssentralen og i fysio- og ergoterapitjenesten for å bistå innbyggere som trenger hjelp til fysisk aktivitet og trening.

Tinn idrettsråd er idrettslagenes overordnede organ og fungerer som et bindeledd mellom idrettslag, kommunen og fylkeskommunen. Idrettsrådet har i oppgave å utvikle rammevilkårene i kommunen, bidra til kommunalt planarbeid for idrett og fysisk aktivitet, synliggjøre idrettens betydning i Tinn kommune, samt gi råd om prioritering og fordeling av midler til anlegg og aktivitet. Idrettsrådet kan også gå inn som meglere mellom idrettslag i diskusjon eller konflikt.

Tinn idrettsråd ønsker at idrett og friluftsliv skal være en vesentlig del av tinndølers liv og har utarbeidet følgende visjon for sitt arbeid: «Tinn – Norges mest spennende idretts- og aktivitetskommune». Idretten ønsker å spille en sterkere rolle i å skape et mer fysisk aktivt samfunn.

Det er mange idrettslag i Tinn. Rjukan idrettslag er størst med 16 ulike grupper og mer enn 20 ulike offisielle idretter. Tinn Idrettslag er nest største idrettslag og dekker bygdene. Andre fleridrettslag er Miland IL og Blefjell IL, og i tillegg er det per dato 12 sær-idrettslag.

Stiftelsen Rjukan idrett tilbyr i samarbeid med Rjukan videregående skole basistrening ved siden av alle utdanningsprogrammer i det som er det nærmeste Tinn kommer tilrettelegging for et toppidretts tilbud. Tilbudet har stor deltakelse både blant de som er aktive idrettsutøvere og for de som ønsker å holde seg i god fysisk form. Tilbudet bidrar til at det er mer interessant å studere ved Rjukan videregående skole.

Tinn og Rjukan Turlag er et lokallag under DNT Telemark og har ingen knytning til Tinn Idrettsråd eller kommunen. I enkelte kommuner er turlagene organisert som en gruppe i idrettslagene, noe som kan sikre bedre samspill og en sterkere organisering.

Flere andre friluftsansjoner som blant annet jeger- og fiskerforeninger, Speideren og 4H bidrar til mye egenorganisert fysisk aktivitet, men også organisert aktivitet.

Hvert år mottar Tinn idrettsråd lokale aktivitetsmidler (LAM) fra Norges Idrettsforbund til fordeling på idrettslagene. Det er et mål at ordningen skal understøtte den frivillige innsatsen i idrettslagene og bidra til å holde kostnadene ved deltakelse i idrett og fysisk aktivitet nede. Midlene skal gå til aktivitetsskapende tiltak for barn og ungdom, og det er lagenes primæraktiviteter som skal støttes.

HOVEDMÅL:
Tinn kommune skal bidra og legge til rette for et variert tilbud innen idrett og friluftsliv som utfordrer, engasjerer og derigjennom bidrar til trivsel og god folkehelse
DELMÅL
2.5.1 Kommune, næringsliv og frivillige organisasjoner skal i samarbeid tilby et mangfoldig tilbud innen idrett og fysisk aktivitet
2.5.2 Arbeide for at flere blir medlemmer i en organisasjon for idrett/fysisk aktivitet
2.5.3 Bidra til at frivilligheten har nok, gode og sterke ledere
2.5.4 Bidra til fortsatt drift av Stiftelsen Rjukan Idrett for å styrke videregående skole
2.5.5 Arbeide for at flere innbyggere i Tinn kommune er mer fysisk aktive

2.6 ANLEGG FOR IDRETT OG FYSISK AKTIVITET

Ulike idretter har ulike behov og krav til anlegg. Tinn har mange innendørs og utendørs anlegg for idrett og fysisk aktivitet.

Som vist i pkt 2.1 har Tinn en 65. plass i Norsk Idrettsindeks. Det er basert på oppslutning i idretten, mens på anleggsdekning er Tinn kommune nr. 187. Her vil en ny flerbrukshall på Rjukan gi en forbedring. Prosjektet er planlagt startet opp i 2023. De ulike aktivitetenes popularitet svinger over tid, og nye aktiviteter kommer til. Bruken av anleggene vil naturlig variere med disse trendene. Ved lite bruk over tid har anleggene en tendens til å forfalle. Nye idretter kan kreve nye anlegg eller endring i eksisterende.

Drift- og vedlikeholdsansvar for kommunale anlegg og områder ligger hos teknisk enhet i kommunen. Kommunens største utfordring er å klare å ivareta behov for drift og vedlikehold av alle anlegg når innbyggerantall går nedover og kommuneøkonomi svekkes, samtidig som det forventes at tilbudet skal være uendret eller øke i omfang. Det er også viktig å ivareta behovet til den uorganiserte aktiviteten. Alle anlegg bør gjennomgås for kartlegging av drifts- og vedlikeholdsbehov, og etablering av samarbeidsavtaler med lokale lag og foreninger bør vurderes.

Rjukan Idrettslag og Tinn idrettsråd har jobbet fram et forprosjekt for en ny fleridrettshall som er vedtatt skal ligge ved Rjukan stadion/Rjukanbadet. Hallen skal erstatte/supplere trenings- og konkurransetider for idretter som bruker ulike anlegg i dag. Skissen til det nye kommunale anlegget er budsjettert til 70 millioner, med planlagt byggestart i 2023.

Flere lokale idretter har meldt inn behovet for plass i ny fleridrettshall. Disse behovene tas med i prosjekteringen. Idretten uttrykker at det er behov for å beholde treningskapasitet i både Rjukanhallen og Saaheimhallen.

2.6.1 Idrettsanlegg

Under er korte beskrivelser av de viktigste idrettsanleggene i kommunen. Det henvises til handlingsplanens kapittel 3 for innmeldte ønsker og behov for tiltak for hvert anlegg.

Rjukanbadet

Rjukanbadet er et kommunalt foretak og stod ferdig 26. januar 2003. Det er både et idrettsanlegg og et fritid- og aktivitetsanlegg, like mye rettet mot lokalbefolkning som turister og har ca. 64.000 besøkende årlig. Anlegget er utvidet et par ganger, og man har ytterligere ønsker om utbygging, samtidig som det er et større behov for vedlikehold. Det er gode treningsfasiliteter for svømming i Rjukanbadet, men det er ønske om å få mer regulert treningstid i forhold til det kommersielle markedet.

Rjukan Stadion

Rjukan Stadion er Tinns idrettssentrum og har de siste 20 årene hatt en stadig økende interesse og aktivitet. Området er i sin helhet foreslått regulert til idrett som førstevalg i kommende Kommunedelplan Rjukan. Tinn kommunestyre vedtok i 2020 at en ny flerbrukshall skal ligge ved Rjukan Stadion/Rjukanbadet.

Stadion er i dag RILs hovedbase med sine 16 grupper. Stadionanlegget, som er kommunalt eid, består av gressbane med internasjonale mål med 8 løpebaner rundt med internasjonale mål. Klubbhus, vektløfterbu, sandbane, utstyrsbu til sandbane, stadiongarasje og stadion tidtakerbu. Dagens aktiviteter er fotball, friidrett, bading, sandvolleyball, vektløfting, turn og ski, samt en rekke andre idretter.

Rjukan stadion har en vedlikeholdsavtale som har fungert godt siden 2012, til tross for at den ikke er undertegnet. Ifølge avtalen skal Rjukan IL se til anlegget og gjøre mindre vedlikehold på kommunens regning. Alt avtales på forhånd. Større vedlikehold som krever spesielle ressurser gjøres av kommunen. Det holdes flere RIL-dugnader årlig på vedlikeholdssiden.

Rjukanhallen

Rjukanhallen stod ferdig i 1962 som en moderne idrettshall den gang, spesialberegnet på håndball. Hallen er mye bruk hele uka året igjennom. Hovedsalen er også blitt RIL Fitness Turns viktigste treningsarena. Hallen har fått nytt lydanlegg og poengtavle, kjøpt av RIL Håndball i 2015.

Ifølge idretten er behovet for Rjukanhallen til stede selv med en ny fleridrettshall på Rjukan, da det generelt er mangel på treningstider for flere av idrettene. Rjukanhallen kan fungere godt som gymsal for skolen, og som treningshall for diverse idretter, også håndball.

Saaheimhallen

Saaheimhallen har siden 1990 vært utleid fra Hydro til Tinn kommune som gymsal for videregående skole. Hallen er en flerbrukshall som inneholder en stor sal som kan deles i liten og stor hall, en stor klatrevegg på 11,5 meter, 2 squashbaner, innendørs sandvolleyball, innendørs løpebane for friidrett og skaterampe på galleriet. Hallen har også innendørs kastnett for friidretten og eget trimrom og oppbevaringsrom for videregående skole.

Fungerer i dag som daglig treningshall for Rjukan videregående skole og Stiftelsen Rjukan Idrett på dagtid, og for organisert klubbidrett på ettermiddagen, og litt konkurranseaktivitet i helgene.

Kommunen betaler strøm og utbedringer, og må etterkomme Hydros sikkerhetskrav. Det er årlig evalueringsmøte mellom Hydro, Tinn kommune, Tinn idrettsråd og Rjukan videregående skole rundt bruken av hallen.

Bjørn Myhres Plass (BMP)

BMP er en helårsoppvarmet kunstgressbane som drives av Rjukan ILs fotballgruppe, med gratis spillvarme fra nabobedriften Nouryon PaPCN. Anlegget består av en fotballbane med kunstgress i full størrelse, en kunstgress 7'er-fotballbane og en gressbane, samt et garderobeanlegg bygget i 2018. Anlegget har i tre omganger mottatt kommunal støtte for kunstgress, og det vil i 2023 igjen bli lagt nytt kunstgress på 7'erbanen. Anlegget har flomlys, kiosk og enkelt tribuneanlegg. Anlegget er mye i bruk i fotballsesongen og også på vinteren når værforholdene tillater det.

Atråbanen og Atråhallen

Atråbanen og Atråhallen Idrettsanlegg brukes av Atrå barne- og ungdomsskole på dagtid og av den organiserte idretten på ettermiddag kveld. Atråhallen er en funksjonell moderne idrettshall bygget i 1991, med kiosk, tribuner, garderober og trimrom med spinning-sykler (nyoppusset i 2020). Hallen kan brukes til messer, lokal aktivitet og av organisert idrett. Hallen er fulldekket av treningsaktivitet.

Myrefykjån

Myrefykjån er Tinns område for motorsport (trial, motorsykelcross, snøscootercross etc.) og for ski og skiskyting, med skiskytterarena med elektroniske skiver og servicebygg. Området er sentral som base for Tinn Skiskytterlag, er startområde for skiløypa Tinnløypa og ski-treningsområde med kommende 6 km. rulleskitrasé fra 2022, som om vinteren er skiskytterrunde.

Kvitåvatn langrenns- og aktivitetsarena

Kvitåvatn langrenns- og aktivitetsarena (KLA) er en 8,5 km lang langrennsløype rundt Kvitåvatn til bruk hele året der 5,5 km er blitt lysløype. Løypene er under utvikling og tilrettelegges for helårsbruk. Arenaen har blitt til i et samarbeid mellom Rjukan Idrettslag og Gausta Kvitåvatn Turistservice. Arenaen etableres i faser, og alle faser er ikke ferdigstilt.

Gausta Skisenter

Gausta skisenter som er eid av Vätterleden Invest AB, har 13 skiheiser og 35 nedfarter. Rjukan Idrettslag bruker anlegget til treninger og konkurranser. Tilbringerheis fra anlegget til Gaustabanen er prosjektert til 2024. Da blir Gaustabanen knyttet sammen med skisenteret. Målsettingen for Gausta Skisenter er å bli blant de tre største alpinanleggene i landet.

2.6.2 Andre anlegg for fysisk aktivitet

I tillegg til anlegg nevnt over leies gymsal og dansesal på **Rjukan ungdomsskole** ut til treninger, og flere av **samfunns-/grendehusene** benyttes også til trening.

Det er fire **tennisbaner** på Rjukan, hvor av to av dem er i Bråvollparken. Det er også en asfaltbane i Skogveien, og en ved Miland skole. Padeltennis er en ny idrett som har sterk vekst. Det er etablert padeltennisbaner på den gamle tennisbanen på Gaustablikk i 2021.

Golfbanen på Miland er en 6-hullsbane og er blitt til på privat initiativ. Banen er mye brukt, og golf har vært den mest voksende idretten under koronapandemien. Det foreligger ingen konkrete planer om å utvide denne til 12 eller 18 hull. På Sandviken Camping er det et mye brukt minigolfanlegg.

Det finnes flere mindre **treningssentre** i Tinn, ingen er knyttet til større kommersielle aktører; Tungtvannskjelleren Treningssenter, Rjukanbadet, Atråhallen, RIL Vektøfterbua. Tufteparken er et utendørs treningsområde.

Rjukan Klatrepark på Gvapseborg er åpen i sommerhalvåret og byr på utfordrende aktiviteter.

Gaustatoppen med **Gaustabanen** gode frikjøringsmuligheter. I Tessungdalen gir **Bakkhusjorget** skitrekk mulighet for skikjøring for de minste.

Det er mange som driver med **ridning** i Tinn, og mange eier egen hest. Det finnes flere ridebaner i kommunen og det er flotte muligheter tur-ridning. Rjukan og Omegn Rideklubb holder til på Einung gård. Her er det mulighet for leie av bane og hest eller ponni.

Det er flere **skytebaner** spredt i hele kommunen. Det er mest aktivitet på Gaustabanen hvor det er aktiv **skyting** flere ganger i uka i et relativt stort skytermiljø.

2.6.3 Områder for friluftsliv

Det beste midlet for bedre folkehelse er tilrettelagte områder for fysisk aktivitet i nærområdet der folk bor. Månastien på Rjukan, Sandven i Atrå og Øyan i Austbygde er eksempler på sentrumsnære turstier som egner seg for både rusle- og trimturer. Sandven er universelt utformet, og det er fokus på å gjøre Månastien bedre egnet for rullestolbrukere.

Det er et stort utvalg av **turstier** i hele kommunen. Mange er tilrettelagt og merket i henhold til [Merkehåndboka](#). Disse er også beskrevet på [visitRjukans hjemmeside](#). På [ut.no](#) finnes turforslag på både merkede og umerkede stier. Gjeldende sti- og løypeplan i kommunen er fra 2004. I henhold til planstrategi 2021-2024 som ble vedtatt 16.09.2021 skal det utarbeides ny sti- og løypeplan i 2022-2023. Ny plan skal sees i sammenheng med sti- og løypeplan for Hardangervidda.

"**Ti-Topper'n**" driftes av Tinn og Rjukan turlag, og er et tilbud for turinteresserte i alle aldre. Konseptet går ut på å samle ti eller flere topper mellom 1. mai og 1. november. Formålet er å motivere innbyggere, hyttefolk og turister til å komme ut på tur og besøke nye turstier, fjelltopper og utsiktspunkt.

Det kjøres opp mange mil med **skiløyper** i hele kommunen. De største områdene ligger på fjellet og i tilknytning hytteområder som Gaustaområdet, Skinnarbu og Skirvedalen. Det er seks lysløyper i kommunen. Alle skiløypene driftes av lokale lag og organisasjoner med sponsorbidrag og bidrag fra hytteeiere. Flere av områdene er registrert på [Skisporet.no](#) hvor man kan følge status på løypekjøring.

Det er gode **sykkelmuligheter** i Tinn. Foreningen Tinnløypa har tilrettelagt for terrengsykkel i Tinnløypa. Det er flere merkede sykkelveger, der Kalhovd – Gvæpseborg er den mest populære, og i Gaustaområdet er sykkelstier under utvikling.

Austbygdåi er en populær padleelv blant både nordmenn og utenlandske elvepadlere. For de som foretrekker roligere **padling og båtliv** finnes det muligheter flere steder. Det er også mulig å leie båt og kano ved Sandviken camping, Gaustablikk/Kvitåvatn og Kalhovd.

Kommunen har store jaktressurser med småviltjakt og **jakt** på alle hjorteviltartene. Det er mulig å leie jaktterreng. Med ca 800 vann er det store muligheter for **fiske** i Tinn. Mange fiskevann er tilgjengelige for allmenheten ved kjøp av fiskekort. Det kan være utfordrende å navigere i «jungelen» av ulike fiskekort.

Rjukan er internasjonalt kjent for sine enorme muligheter for **isklatring** med over 200 frosne fosser over hele kommunen. Det er også muligheter for barmarksklatring, i tillegg til innendørsklatring i Saaheimhallen.

Tilrettelagte **badeplasser** finnes ved Røyslandsbergo, Sandviken i Tinn Austbygd og Tveitoparken. Rjukanbadet er mye benyttet om vinteren. Gaustablikk Høyfjellsresort og Skinnarbu Nasjonalparkhotell har også basseng. Utendørs sauna finnes ved Gaustablikk og Sandviken Camping. Ved Sandviken er det et aktivt isbademiljø.

Sandven i Atrå er et **statlig sikret friluftsområde**. Området er tilrettelagt for rullestolbrukere, barn og andre, med variert turveinett, stier, badeplasser, bål plass og kulturhistorisk informasjon.

2.6.4 Nærmiljøanlegg

Nærmiljøanlegg er en egen anleggskategori i [Anleggsregisteret.no](https://anleggsregisteret.no). Det er anlegg eller områder for egenorganisert fysisk aktivitet, og de etableres gjerne i forbindelse med skoleanlegg, i tilknytning til idrettsarenaer eller i bomiljøer. Eksempel på nærmiljøanlegg er ballbinge, skateområder og treningsparker.

I vedlegg 1 finnes oversikt over registrerte nærmiljøanlegg i Tinn kommune.

Det er også viktig å nevne uteområdene på skolene og lekeplasser rundt om i kommunen. Barns mulighet til å være fysisk aktive gjennom skoledagen og fritiden har stor betydning for folkehelsen.

HOVEDMÅL:
Tinn kommune skal bidra og legge til rette for godt vedlikeholdte og lett tilgjengelige anlegg tilpasset behovet for idrett og fysisk aktivitet
DELMÅL
2.6.1 Utarbeide en helhetlig oversikt over anlegg/områder med plan for drift, vedlikehold og rehabilitering.
2.6.2 Bygging av ny fleridrettshall på Rjukan og utvikle stadionområdet til Tinns idrettssentrum
2.6.3 Sikre at anlegg og nærområder er tilgjengelig for alle (Universell utforming)
2.6.4 Sikre at Tinn får bedre anleggsdekning i henhold til idrettsindeksen
2.6.5 Rehabiliter anlegg og områder

2.6.5 Status tippemidler

I tabellen under er oversikt over ordinære idrettsanlegg og nærmiljøanlegg som har fått tildelt spillemidler i perioden 2017-2021:

År	Søker	Anlegg	Søknad	Beløp
2017	KVITÅVATN LANGRENNS- OG AKTIVITETSARENA AS	Kvitåvatn - turvei Blå	Kvitåvatn - Blå turvei	428000
2017	TINN LØYPA	Myrefykjån - Skitrase Ondåshovdvegen	Myrefykjån - Skitrase Ondåshovdvegen	300000
2017	TINN IDRETTSKLAG	Røyskattlia ballbinge	Røyskattlia Ballbinge	300000
2017	TINN LØYPA	Myrefykjån - skitrase Bergvavegen	Myrefykjån -Skitrase Bergvavegen	300000
2017	AUSTBYGDE SKYTTERLAG	Lurheim skytebane - 100 meter - elektroniske skyteskiver	Lurheim skytebane - 100 meter - elektroniske skyteskiver	195000
2017	TINN LØYPA	Myrefykjån - skitrase Åsenvegen	Myrefykjån - Skitrase Åsenvegen	300000
2017	Tinn kommune	Rjukan stadion - lagerbygg	Rjukan Stadion, garasje/lager	233000
2017	Rjukan Idrettslag	Aktivitetsområde svadde - Garderobeanlegg	Aktivitetsområde Svadde - Garderobeanlegg	1000000

2018	TELEMARK FYLKESKOMMUNE	Rjukan videregående skole - treningspark	Eablering av Fleraktivitetsområde	259000
2018	KVITÅVATN LANGRENNS- OG AKTIVITETSARENA AS	Kvitåvatn - lysanlegg Lilla turvei	Eablering av Lysanlegg	82000
2018	TINNØYPA	Myrefykjån - turskiløype Myrefykjånåsen	Eablering av Trasé	130000
2018	TINNØYPA	Myrefykjån - turvegpassasje Husvollåe	Eablering av Trasé	200000
2018	TELEMARK FYLKESKOMMUNE	Rjukan videregående skole - treningspark	Eablering av Fleraktivitetsområde	292000
2018	KVITÅVATN LANGRENNS- OG AKTIVITETSARENA AS	Kvitåvatn - lysanlegg Blå og Orange	Eablering av Lysanlegg	700000
2018	KVITÅVATN LANGRENNS- OG AKTIVITETSARENA AS	Kvitåvatn - turvei Orange	Eablering av Trasé	1000000
2018	KVITÅVATN LANGRENNS- OG AKTIVITETSARENA AS	Kvitåvatn - turvei Lilla	Eablering av Trasé	1000000
2018	KVITÅVATN LANGRENNS- OG AKTIVITETSARENA AS	Kvitåvatn - turvei Blå	Eablering av Trasé	572000
2019	KVITÅVATN LANGRENNS- OG AKTIVITETSARENA AS	Kvitåvatn - turvei rød	Eablering av Trasé	750000
2019	KVITÅVATN LANGRENNS- OG AKTIVITETSARENA AS	Kvitåvatn - lysanlegg Lilla turvei	Eablering av Lysanlegg	420000
2019	TINNØYPA	Myrefytjån - turskiløype Heimvegen	Eablering av Trasé	95000
2019	TINNØYPA	Myrefykjån - turskiløype Fjosstaulvegen	Eablering av Trasé	300000
2020	KVITÅVATN LANGRENNS- OG AKTIVITETSARENA AS	Kvitåvatn - turvei rød	Eablering av Trasé	500000
2020	KVITÅVATN LANGRENNS- OG AKTIVITETSARENA AS	Kvitåvatn - snøanlegg	Eablering av Snøproduksjonsanlegg	1000000
2021	TINNØYPA	Myrefykjån - Lysløype	Eablering av Asfaltdekke	700000
				11056000

2.7 KULTURARENAER OG MØTEPLASSER

Kulturaktivitet krever at man har steder og rom for å utøve aktiviteten, både ved framsyning, øving og produksjon. I Tinn kommune er det en rekke arenaer som fungerer som kulturarenaer. Det er viktig med godt samspill mellom disse areaene, enten de er kommunalt eller privat eide eller drives på frivillig basis, som f.eks. samfunns- og grendehus. Arenaene utfyller hverandre i funksjon.

Tilgang til gode og rimelige lokaler er en stor utfordring for både kulturfrivilligheten og profesjonelle aktører. Egnede kulturrom og møteplasser er helt nødvendig for å sikre et levende kulturliv og kulturaktiviteter i hele kommunen.

Tinn kommune eier og har ansvar for drift av Rjukanhuset og Atrå Samfunnshus, via teknisk enhet. Onarheim er også i kommunens eie, og fremtidig bruk av bygget avklares i et prosjekt i 2022. Øvrige samfunnshus og grendehus eies og driftes av lokale lag og foreninger.

2.7.1 Rjukanhuset med Rjukan kino

Rjukanhuset har status som et regionalt kulturhus, og er fredet av Riksantikvaren. Rjukanhuset inneholder kino- og teatersal, 3 forsamlingslokaler, galleri, kafé m med produksjonskjøkken, lokaler for kulturadministrasjonen, øvingslokaler Kulturskolen, lydstudio og tre leiligheter.

Kulturhuset blir daglig brukt til møter, seminarer, konserter, teater og festlige anledninger. Lokalene og teknisk utstyr bærer preg av slitasje. Kulturkontoret har ansvar for drift og aktivitet i Rjukanhuset.

Verdensteateret - Rjukan kino består av en kinosal med 142 seter. Kinoen har 6 visninger i uka og ca 350 visninger pr år. Kinoen er digital og har dolby digital lyd. Fullrenovert 1991. Digitalisert i 2011. Foruten ordinære kveldsvisninger tilbyr kinoen spesial visninger som; Baby kino, Pensjonist kino og Etter skoletid kino.

I kommunens budsjett for 2022 ble det vedtatt å gjennomgå drift av hele Rjukanhuset med mål om økt aktivitet.

2.7.2 Andre kommunale kulturarenaer og møteplasser

Mogata 2

I lokalene i Mogata 2 holder fritidsklubben «Klubben» og Frivilligsentralen til. Klubben er åpen for ungdom fra 8. klasse t.o.m.18 år tre kvelder i uka, og holder sporadisk åpent for 5.- 7. klasse etter søknad om midler til å ha aktivitet for denne aldergruppa.

Frivilligsentralen har flere tilbud i lokalene i Mogata. Blant annet «Etter skoletid» for 5. – 7.trinn 2 dager pr uke og Møteplassen, som er en sosial møteplass for de som er hjemme på dagtid.

Aktivitetshuset

Aktivitetshuset holder til i Gamle Bøen skole. Lokalene brukes av Rjukan frivilligsentral i samarbeid med NAV og voksenopplæringen. Frivilligsentralen har ukentlige aktiviteter, som blant annet Barnas hus og strikkekafé både ettermiddag og formiddag. I tillegg er det et syrom til disposisjon og et kjole- og dresslager. Lokalene inneholder i tillegg NAV sitt Talenthuss og ungdomskafeen Hjørnet.

Atrå samfunnshus

Nye Atrå samfunnshus åpnet i 2021 og ligger i kombinasjon med nye Atrå ungdomsskole. Samfunnshuset brukes til kulturskole, bibliotekfilial samt utleie til lag og foreninger.

Onarheim samfunnshus

Etter nedleggelse av Miland skole er det nedsatt en arbeidsgruppe for å vurdere og planlegge fremtidig drift av Miland skole og Onarheim som samfunnshus for lokalsamfunnet på Miland.

2.7.3 Andre kulturarenaer og møteplasser

Nye Såheim Folkets hus, Dølehalle & Hovin er definert som samfunnshus. Vår, Rollhuset, Gjøystheim, Haugatun, Lurheim og Fjellvang er definert som grendehus. Disse eies og driftes av bygdelag eller private foreninger.

Samfunns- og grendehusene er viktige kulturarenaer for nærområdet og har ulike bruk, alt fra gymnastikklokaler for grendeskolene, øvingslokaler for ulike lag og foreninger, og lokaliteter for 17.mai arrangement, møter, fester, konfirmasjoner, bryllup og begravelser ol.

Andre arenaer er Kamerina Kulturverksted (Hovin fritidsklubb), Bakhuslåvin, Rjukan Varelager og Norsk Industriarbeidermuseum, samt kaféer, restauranter og andre private møtelokaler.

Av utendørs møteplasser nevnes Rjukan Torg, Dølehalleplassen, Marispelplassen, Gvepseborg, Gaustatoppen/Tuddalstippen, Tveitoparken og andre parker.

HOVEDMÅL:
Tinn kommune skal bidra og legge til rette for gode kulturarenaer for øving, produksjon og framsyning av aktivitet
DELMÅL
2.7.1 Skape mer aktivitet og arrangement i Rjukanhuset
2.7.2 Sikre oversikt over og enklere tilgang til lokaler til leie

2.8 KULTURMINNER OG KULTURMILJØ – VERDENSARV OG MUSEUM

2.8.1 Folkekulturen

Tinn har en omfattende og unik kulturarv å ta vare på og formidle. Den strekker seg fra menneskenes vandring etter reinen som trakk seg nordover etter hvert som isen smeltet under siste istid. De slo seg ned på Hardangervidda og levde som jegere. Gravhauger er datert tilbake til 1000 f.Kr. Med jernalderen ble det utviklet verktøy som gjorde det enklere å dyrke jorda. Regionen er rik på jern, og jernutvinning ble en viktig næring i Tinn. Nesten tusen år senere ble jordbruket etablert nede i dalene, og befolkningen økte. På begynnelsen av 1800-tallet var Tinn et jordbrukssamfunn.

I 1810 ble Vestfjorddalen satt på verdenskartet etter at geologen Jens Esmark besøkte dalen og oppdaget verdens største fossefall – Rjukanfossen – og Gaustatoppen. Dette ble starten på en ny epoke i dalen hvor lystreisende kom for å beskue fossen og bestige fjellet, og kunstnere besøkte dalen for å tegne og male naturgigantene.

1888 besøkte den unge ingeniøren Sam Eyde Vestfjorddalen, og i 1903 kjøpte han det konkursrammede Rjukan Hotell, inkludert Rjukanfossen. Det var starten på industrieventyret på Rjukan. Nok en unik historie ble skapt, både industrihistorien i seg selv, men også samspillet mellom den eksisterende bygdekulturen og den mektige og rike naturen.

Det er vedtatt å utarbeide en Kulturminneplan/kulturmiljøplan for Tinn kommune som blir kommunen sin oversikt over viktige kulturminner og kulturmiljøer, inkludert en plan for forvaltning av disse. Planen gir kunnskap om fortida og avklarer hvilke kulturminner og miljøer en vil ta vare på i framtida.

2.8.2 Rjukan-Notodden Industriarv

Rjukan-Notodden Industriarv ble innskrevet på UNESCOs liste over verdens natur- og kulturarv i 2015. Av verdensarvens 97 signifikante objekter ligger 64 helt/delvis i Tinn kommune. Tinn har egen verdensarvkoordinator som skal ivareta kommunens forpliktelser knyttet til verdensarven. Norsk Industrierbeidermuseum (NIA) har formidlingsansvaret for verdensarven og drifter Verdensarvsenteret for Tinn på Vemork.

Fra Forvaltningsplan 2020 - 2023 for Rjukan-Notodden Industriarv er følgende visjon hentet: «*Særpreget, kulturminneverdiene og tradisjonene i Vinje, Tinn og Notodden kommune for Rjukan–Notodden Industriarv er grunnlaget for bærekraftig næringsutvikling, samfunnsutvikling, identitetsbygging og gode levekår, i linje med FNs bærekraftsmål. Verdensarvstedet har bevart kulturlandskapet og kulturminnene for å vise hvorfor industrisamfunnet ble grunnlagt, hvordan det påvirket det gamle bondesamfunnet og hvordan industrialiseringen utviklet seg og fungerte.*»

Forvaltningsplanen konkretiserer visjonen med 8 hovedmål og underliggende delmål, og det henvises til denne for mer informasjon.

2.8.3 Immateriell kulturarv

Immateriell kulturarv er levende tradisjoner og tradisjonell kunnskap som blir overført mellom folk. Kunnskapen blir praktisert i dag og ført videre gjennom kreative uttrykksmåter, som håndverk, musikk, dans, mattradisjoner, ritualer og muntlige fortellinger.

Tinn kommune har en rik immateriell kulturarv å ta vare på. Spesielt er bunadstradisjonen, folkemusikken, Tinnmålet, dans og smedkunsten viktig, samt jakt og fiske, og mattradisjoner, som lefsebakst og foredling av kjøtt og fisk. En rekke sagn er nedskrevet.

Tinn kommune har et spesielt ansvar for å være med på å ta vare på vår unike folkemusikktradisjon, herunder sikre drift av Folkemusikkarkivet i Bø. Det er ønskelig at folkemusikkdisiplinene i kulturskolen blir tatt vare på og utviklet, for å formidle lokal tradisjon til elever i Tinn.

Tinnmålet

For å ta vare på talemålet i Tinn har en arbeidsgruppe utarbeidet en ressurside for å skape bevissthet om tinnmålet og vekke interesse for språklig mangfold og spørsmål rundt kultur og identitet. «*Målet kans er ei ressurside for barn, unge og voksne der ein kan sjå, lytte, teste seg sjølv og få kunnskap om talemålet i Tinn i Telemark.*». Hvert år deles dialektprisen ut til en person, lag, virksomhet som bruker Tinnmålet i offentlige sammenhenger og dermed bidrar til bevaring.

Folkemusikken

Folkemusikktradisjonen i Tinn er unik med helt egne varianter av spel, kveding og dans. Det er svært viktig å ta vare på og videreformidle disse tradisjonene til barn og unge i kommunen.

2.8.4 Norsk Industriarbeidermuseum

Stiftelsen Norsk Industriarbeidermuseum (NIA) driver 6 museum i Øvre Telemark. I Tinn består virksomheten av Vemork, Rjukanbanen, Krokan turisthytte, Tinn Museum samt Verdensarvsenteret på Vemork. I 2022 åpner Tungtvannsmuseet på Vemork. Tinn kommune bidrar med årlig driftstilskudd til drift av NIA, Rjukanbanen og Verdensarvsenteret.

2.8.5 Tinn Museum

Tinn kommune eier Tinn Museum (30 bygg, 4000 gjenstander), men fra 2004 er drifts- og formidlingsansvaret overdratt til Norsk Industriarbeidermuseum. Tinn kommune overfører et årlig driftstilskudd til NIA.

2.8.6 Historielag

Det er flere aktive historielag i Tinn. Disse sikrer bevaring og formidling av den omfattende kulturhistorien vår. Ved innskriving på UNESCOs verdensarvliste var kravet til lokalt engasjement viktig å oppfylle.

HOVEDMÅL: Tinn kommune skal bidra og legge til rette for sikring av materiell- og immateriell kulturarv for kunnskap og utvikling av samfunnet
DELMÅL
2.8.1 Sikre at kunnskapen til verdensarven opprettholdes og styrkes
2.8.2 Bidra til at NIA fortsetter å være et solid museum i Tinn
2.8.3 Sikre at Tinn Museum blir godt ivaretatt
2.8.4 Sikre at kunnskapen om den immaterielle kulturarven opprettholdes og bringes videre, spesielt Tinnmålet og folkemusikken

2.9 LITTERATUR

Den nye bibliotekloven fremhever biblioteket som en kulturell institusjon som skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet. Videre sies det at folkebibliotekene skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt, og at det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet.

2.9.1 Rjukan Bibliotek

Et levende samfunn trenger arenaer hvor meningsutveksling og debatt kan finne sted. Rjukan biblioteket har her en rolle som tilrettelegger og arrangør. Biblioteket skal være et nøytralt sted og en arena som er åpen for ulike meningsutvekslinger og aktiviteter. I tillegg til dette er det også viktig å utvikle det som kjennes som tradisjonelle bibliotektenester i tråd med endringer i samfunnet ellers. Rjukan bibliotek ligger sentralt ved Torget på Rjukan, mens Atrå filial ligger i nybygde Atrå Ungdomsskole og samfunnshus. I tillegg er det, i samarbeid med ulike aktører etablert flere selvbetjente mikrobibliotek.

Det Røde Bibliotek er en unik samling av sosialistiske skrifter og en viktig del av vår verdensarv. Det skal være den tredje største samlingen av den type litteratur i Europa. Brorparten ble innsamlet av Henrik J. Hjørtøy da han var ansatt som biblioteksjef (1917-1936). Rjukan bibliotek har ansvar for å ta vare på samlingen og formidle dens innhold. Det er mange som besøker Rjukan bibliotek på grunn av Det Røde Bibliotek, og det gjennomføres omvisninger og presentasjoner. Dagens presentasjon og oppbevaring av denne litteratursamlingen er ikke tilfredsstillende.

HOVEDMÅL:

Tinn kommune skal legge til rette for at bibliotek skal være en møteplass som formidler kunnskap og leseglede for alle

DELMÅL

2.9.1 Biblioteket skal ivareta og videreutvikle kultur- og tradisjonsgrunnlaget i kommunen

2.9.2 Jobbe målrettet for å få flest mulig utlån og besøk

2.9.3 Tilby kulturelle aktiviteter gjennom hele året

2.9.4 Sikre bevaring og formidling av kunnskap om Det Røde Bibliotek

2.10 MUSIKK OG SCENEKUNST

Det er lange tradisjoner innen musikk og dans i Tinn kommune. I dag er det aktivitet innenfor folkemusikken som Tinn Spellemannslag, kor som Agitato, Tinn Gospel, Rjukan Soul Kids, Tinn Soul Children og Tinn Soul Teens, orkester som Rjukan Janitsjar og Trekkspillklubben og dans som Foreldrealver danseskole.

Kamerina Kulturverksted er et profesjonelt musikkstudio i Hovin med filial på Rjukan. Flere lokale band og musikere jobber/øver jevnlig.

Innenfor teater har kommunen også profesjonelle utøvere, mens «Marispelet» er kommunens årlige utendørs teater som bidrar til et tilbud for både voksne og barn som ønsker å holde på med teater. Reiselivsaktører, spesielt Norsk Industrierbeidermuseum og Gaustabanen har tett samarbeid med lokale aktører innen musikk, dans og teater ved utvikling av sine kulturopplevelser til publikum.

HOVEDMÅL: Tinn kommune skal bidra til å legge til rette for at tilbud innen musikk og scenekunst opprettholdes og utvikles
DELMÅL
2.10.1 Legge til rette for at band og grupper kan få øvingslokaler tilpasset formålet
2.10.1 Legge til rette for at de som ønsker det, får delta som utøver eller publikum på lokale aktiviteter innen musikk og scenekunst
2.10.3 Legge til rette for at barn og unge i Tinn fortsatt har mulighet til å lære lokal tradisjon innen folkemusikk

2.11 VISUELL KUNST

2.11.1 Gallerier og utstillinger

Tinn kommune ønsker å øke forståelsen for estetikk og kunst og sikre at lokale håndverkstradisjoner blir ivaretatt. Det krever at publikum kan se og oppleve kunsten og lære håndverket.

KinoGalleriet i Rjukanhuset er Tinn kommunes utstillingslokale hvor det vises temporære utstillinger. NIA har årlige temporære kunstutstillinger på Vemork, og Tinn Håndverkssenter i Atrå er senter for tradisjonskunst og håndverk.

I regi av NIA skal det utredes mulighet for permanent utstilling av avdøde Kjell Grette Christensens kunst på Rjukan.

Tinn Kunstforening ønsker å initiere arbeid med å kartlegge mulighet for etablering av et profesjonelt visningssted for kunst i Rjukan by - med mål om å kvalifisere for **finansiering fra post 75 på statsbudsjettet**. Innholdet i kommunens verdensarvshistorie; det urbane, moderne industrisamfunn i kontrast og samspill med den unike naturen og kulturarven skiller Tinn kommune fra andre. Solspeilet er en viktig gallionsfigur i arbeidet med å formidle kjernen i Tinn og Rjukans identitet; *radikal innovasjon i ekstraordinær topografi*. Et slikt visningsrom med utstillinger gjennom hele året, kan fungere som et sosialt samlingssted for lokalbefolkning med aktiviteter som kursvirksomhet, lesesirkler, kulturelle aktiviteter for barn og unge, samt fungere som et sosialt knutepunkt mellom kreativ sektor og det generelle publikum og være et godt tilbud til tilreisende.

2.11.2 Tinn kommunes kunstsamling

Kommunens mål med innkjøp av kunst er todelt. Det ene er å utsmykke offentlige kontorer og oppgradere det estetiske uttrykket. Det andre er at kommunen skal være en aktiv aktør som kjøper/bruker av kunst og derigjennom bedre markedet for at kunstnere skal få solgt sine produkter.»

Tinn kommune har vedtatt å avsette 1 % av byggesum på kommunale bygg til kunstnerisk utsmykking. Dette vedtaket har ikke blitt fulgt i seneste prosjektene, og det er behov for en gjennomgang av kommunens regler/politikk knyttet til innkjøp og bruk av kunst.

Tinn kommunes kunstsamling forvaltes av Rjukan bibliotek og består av ca 600 kunstverk.

Tinn Kunstforening gjenopptok sin aktivitet i 2020 og er en viktig medspiller for Tinn kommune når det gjelder utviklingen av kunstarbeidet i kommunen.

2.11.3 Skulpturer og minnesmerker

I Tinn finner man mer enn 15 skulpturer. Mange av disse er eid av Tinn kommune, mens noen er eid av andre. I boka «På sokkel i Tinn» har forfatteren Helge Songe samlet alle skulpturene og beskrevet de (2011).

Rundt i kommunen er det satt opp minnesmerker knyttet til ulike hendelser og personer. Det finnes i dag ikke en oversikt over disse og hvem som eier de.

2.11.4 Solspeilet

Solspeilet ble avduket oktober 2013 og er en kunstinstallasjon som har blitt kjent både nasjonalt og internasjonalt. Gjennom Solspeilet fortelles historien om Rjukan som er uten sol i nesten 6 måneder. Det er en innfallsvinkel til å fortelle om verdensarven, og det er en installasjon som skaper engasjement og stolthet blant lokalbefolkningen og bidrar til mange besøkende gjennom året.

HOVEDMÅL:

Tinn kommune skal bidra og legge til rette for at flest mulig får tilgang til å oppleve visuell kunst

DELMÅL

2.11.1 Etablere et profesjonelt helårig visningssted for kunst i Rjukan by, med mål om kvalifisering for finansiering fra post 75 på statsbudsjettet

2.11.2 Sikre økonomi, kompetanse og utstyr til kontinuerlig drift av Solspeilet, samt utnytte effekten bedre

2.11.3 Gjennomgang av mål med Tinn kommunes kunstsamling

2.11.4 Sikre oversikt over og vedlikehold av skulpturer og minnesmerker

2.11.5 Sikre at Tinn Kunstforening blir en høringsinstans i kunstrelaterte prosjekter i kommunen

2.12 KULTURNÆRINGEN

I denne sammenhengen legges følgende definisjon av kulturnæringen til grunn: *næringsvirksomhet som framstiller kulturelle uttrykk. Visuell kunst, utøvende kunst, dans, scenekunst, musikk, litteratur, film, dataspill, TV og radio.*

Aktivitet innen kulturnæringen bidrar til et attraktivt bo- og besøkssted gjennom synlige tilbud og opplevelser. I Tinn er det flere som lever av arbeid innen de ulike kulturnæringene.

Kultursektoren sysselsetter mange mennesker, det er en stor og kompleks økonomi som bidrar til ringvirkninger innenfor en rekke andre bransjer. For å styrke kulturlivet lokalt trengs det nye insentiver til kulturarbeidsplasser, og kommunen må legge til rette for at kulturgründere og kunstnere kan bo, fremføre, produsere og arbeide i Tinn kommune og ikke bare i de store byene. Den mektige naturen, arkitekturen og oppmerksomheten som Solspeilet har gitt, er grunner til at Rjukan og Tinn er et attraktivt sted for flere til å etablere seg, permanent eller for kortere opphold.

HOVEDMÅL:
Tinn kommune skal bidra og legge til rette for at det blir mer attraktivt å etablere virksomhet innen kunst og kultur i kommunen
DELMÅL
2.12.1 Legge til rette for at flere kunstnere og kulturarbeidere etablerer seg i Tinn
2.12.2 Skaffe oversikt over lokale aktører innen kulturnæringen
2.12.3 Styrke kunst- og kulturarbeidsplasser lokalt

2.13 ARRANGEMENTSKOMMUNEN TINN

Gjennom året gjennomføres det svært mange arrangementer i Tinn. Det er ulike kultur- og idrettsarrangement, store og små arrangementer, og målgruppen er både innbyggere og tilreisende. Arrangørene er ulike lag, foreninger, bedrifter, Tinn kommunes egen kulturavdeling og utenbys aktører. Arrangementene er en viktig del av kommunens tilbud innen kultur, idrett og fysisk aktivitet,

Bærebjelken er faste arrangementer som gjentas hvert år. Disse har stor betydning for kommunen på flere plan. De skaper et sterkt engasjement både blant deltakere og frivillige, lokalbefolkning og tilreisende. De store arrangementene er viktige bidragsytere til næringslivet, spesielt innen reiseliv og handel/service.

Det har gjennom mange år bygd seg opp en betydelig lokal arrangementskompetanse som også er nyttige for større arrangementer som gjennomføres kun en gang. De ulike arrangementene er sterke på hvert sitt område. Disse styrkene kan man gjerne dele med andre. Ved et tettere samarbeid, erfaringsutveksling og koordinering kan dette bidra til enklere drift og ønsket utvikling av det enkelte arrangement. Dette krever en dedikert ressurs, f.eks. arrangementskoordinator.

Tinn kommune er en viktig bidragsyter og tilrettelegger for de ulike arrangementene, både i form av utlån av anlegg, bygg og utstyr, bidrag til rigg, samt veiledning og tilrettelegging for sikker gjennomføring av arrangementene. I tillegg ytes det økonomisk tilskudd etter søknad.

Den enkelte arrangør har forventninger til kommunens bidrag, til innsats fra frivillige og lokale bedrifter som sponsorer. De samlede forventningene fra alle kan overstige hva som er tilgjengelig av ressurser pr i dag.

Det er behov for en overordnet arrangementsstrategi hvor man blir enige om mål, prioriteringer og tiltak.

HOVEDMÅL:
Tinn kommune skal gjennom tilrettelegging og satsing på kultur bidra til at kommunen er en attraktiv arrangementskommune, både for deltakere og for arrangører
DELMÅL
2.13.1 Utarbeide arrangementsstrategi
2.13.2 Sikre tilgang på frivillige og andre ressurser til arrangementer
2.12.3 Utarbeid plan for drift og vedlikehold av kommunalt utstyr, inkl kommunens ressurser (bemanning)

Fotokrediteringer: Ole Jon Tveito, Rjukanbadet, Benjamin A. Ward